

капіталозатратним. При цьому процес гармонізації вітчизняного законодавства до міжнародних умов здійснюється в Україні вкрай повільно. Так, за даними Міністерства аграрної політики та продовольства України, з 297 стандартів системи Кодексу Аліментаріус гармонізовано та знаходяться на стадії затвердження 30 стандартів.

З метою мінімізації загроз продовольчій безпеці держави, забезпечення доступності, якості та безпечності продовольства для усіх верств населення необхідно:

Результати проведеного дослідження свідчать, що необхідного рівня продовольчої безпеки ще не досягнуто. Має місце незбалансованість харчування населення країни. Структура споживання продуктів харчування істотно відрізняється від науково-обґрунтованої. Як і в попередні роки залишається загрозою продовольчій безпеці недостатній соціально-економічний рівень життя населення – низькі доходи населення та зростання цін на продукти харчування. Важливим напрямом державної економічної та соціальної політики є підвищення життєвого рівня населення, фінансова підтримка малозабезпечених громадян, виважена цінова політика щодо харчових продуктів. Забезпечення продовольчої безпеки країни потребує створення ефективного механізму інтеграції всіх сфер агропромислового комплексу (сільського господарства, харчової промисловості, торгівлі); вдосконалення ринкової інфраструктури; ефективного механізму державної підтримки та регулювання аграрного ринку; підвищення технічної оснащеності підприємств; стимулювання впровадження сучасних інноваційних технологій виробництва; усунення цінових диспропорцій між сферами агропромислового комплексу; нарощування експортного потенціалу та покращення якості життя населення.

Література

1. Звіт про стан продовольчої безпеки України у 2014 році – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.me.gov.ua
2. Про продовольчу безпеку в Україні: проект Закону України від 28.04.2011 р. №8370-1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: search.ligazakon.ua/l_doc2.../JF6GI01A.html
3. About FAO [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fao.org/about/en/>

Тарас ДУДАР, Оксана ШУМЕЙКО

Тернопільський національний економічний університет

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ І БЕЗПЕЧНІСТЮ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ

Задекларована інтеграція аграрного сектора національної економіки у європейські структури вимагає нових підходів до управління якістю і безпечністю агропродовольчої продукції. Вирішення проблеми поліпшення

якості, безпечності і підвищення конкурентоспроможності агропродовольчої продукції набуло в Україні загальнодержавної ваги, про що свідчать зміст Концепції державної політики у сфері управління якістю продукції (товарів, робіт та послуг) [1] і План заходів щодо реалізації цієї Концепції в яких визначено пріоритетні напрями та стратегію вирішення проблем якості. Державна політика у сфері управління якістю спрямована на створення необхідних правових, економічних, організаційних умов для виробництва продукції, конкурентоспроможної на внутрішньому та зовнішньому ринках, задоволення попиту на безпечну і якісну продукцію, збереження та відновлення безпеки навколишнього природного середовища [2].

Зазначена Концепція ґрунтується на загальновизнаних принципах всеохоплюючого управління якістю (Total Quality Management), дотримання яких є обов'язковою умовою досягнення ділової досконалості у сфері управління якістю та навколишнім природним середовищем у країнах-членах ЄС.

Для аграрного сектора вітчизняної економіки проблема управління якістю особливо актуальна у зв'язку з виконанням Україною умов Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, яка вступила в дію з 2014 року [3]. Основою функціонування системи управління якістю щодо регулювання якості та безпечності сільськогосподарської продукції, потужним інструментом для отримання доступу на міжнародні агропродовольчі ринки є стандартизація. Стандарти відіграють важливу економічну та соціальну роль, забезпечуючи потенціальний вклад у навколишнє природне середовище, охорону здоров'я та інші сфери якості життя суспільства.

Нині державна політика України у сфері стандартизації реалізується шляхом використання національних стандартів (ДСТУ), міждержавних стандартів, успадкованих від СРСР (ГОСТ), а також стандартів, гармонізованих до стандартів ЄС (ДСТУ EN), і до міжнародних стандартів (ДСТУ ISO). Внаслідок цього утворилася складна, трирівнева система вимог до якості агропродовольчої продукції та її технічного регулювання. Така розрізнена система вимог зовсім не сприяє впровадженню нових технологій, внаслідок чого це виступає істотним гальмом на шляху інтегрування аграрного сектора у європейські структури. Слід враховувати і те, що європейські стандарти якості з кожним роком стають дедалі жорсткішими, створюючи серйозний бар'єр у торговельних відносинах між Україною і ЄС. Це пов'язано з тим, що на сучасну стратегію розвитку сільського господарства ЄС відчутний вплив мають зміни, які відбуваються в рамках Спільної аграрної політики ЄС (САП ЄС), а ключовим елементом модернізації САП стало заохочування якості, а не кількості. Під цим впливом в останні роки більшість держав-членів ЄС активно розвивають національну політику якості, як важливу умову переваги Європи у міжнародній конкуренції та зниження споживчих ризиків.

Тому використання можливостей гармонізації стандартів вітчизняної агропродовольчої продукції із світовими та європейськими ISO/IEC – це необхідний шлях для українського сільського господарства, повного розкриття потенціалу аграрного сектору економіки.

У відповідності з державною політикою в сфері стандартизації у 2007-2014 рр. спостерігався прискорений процес щодо гармонізації національних стандартів на агропродовольчу продукцію з європейськими і світовими. Так, на початок 2014 р. кількість вітчизняних державних стандартів на агропромислову продукцію за нормативами становила – 2925, у тому числі 1225 стандартів на продукцію сільського господарства і 1700 – на харчові продукти.

Оцінка сучасного рівня гармонізації стандартів у сфері АПК свідчить, про те, що в галузі сільського господарства ідентифіковано до ISO та EN – 36,6% діючих стандартів, у харчовій і переробній галузях – лише 28,5%. Взагалі не гармонізовано до вимог ЄС стандарти в галузях рослинництва, лісівництва та бджільництва, а також на рибу та рибні продукти, пестициди та інші агрохімікати. Рівень гармонізації на такі групи харчових продуктів як харчова олія та жири і насіння олійних культур становить – 43,4%, на цукор, цукристи продукти та крохмаль – 11,9%, на фрукти та овочі – 35,8%, на чай, каву і какао – 61,2%, на зернобобові та продукти їх переробки – 11,9%.

Аналіз тенденцій гармонізації вітчизняних стандартів до вимог ЄС показує, що зовсім не відповідають вимогам по якості молоко коров'яче питне при його заготівлі, інші молочні продукти. Відсутні гармонізовані стандарти щодо строків зберігання, технічних умов заготівлі молокопродуктів (в тому числі для дитячого харчування), методів визначення їх жирності, чистоти, вмісту води, мікробіологічного аналізу, тощо.

Аналогічна несприятлива ситуація спостерігається по групі м'ясних продуктів. Як і п'ять років тому назад, не гармонізовано із законодавством ЄС вимоги до якості всього асортименту українських ковбас, м'ясних консервів, напівфабрикатів, субпродуктів, м'яса диких тварин, що поставляються на експорт, тощо.

Невід'ємною складовою економічного механізму гарантії якості агропродовольчої продукції виступає сертифікація, тобто процедура підтвердження відповідності, за допомогою якої незалежна від виробника та споживача організація (акредитований орган із сертифікації) засвідчує відповідність якості продукції вимогам, встановленим законодавством.

Сертифікація тісно пов'язана з оцінкою показників якості, тобто у вимірюваннями з використанням певних метрологічних засобів. Її метою є: створення рівних умов для діяльності сільськогосподарських виробників на агропродовольчому ринку та в міжнародній торгівлі; захист споживача від недоброякісної конкуренції; сприяння споживачам у компетентному виборі продукції; забезпечення контролю безпеки продукції для навколишнього середовища, життя та здоров'я споживача; підтвердження показників якості продукції, заявлених виробником.

Вважаємо, що у найближчій перспективі важливим етапом у вирішенні проблеми поліпшення якості вітчизняної агропродовольчої продукції є створення дієвої системи управління якістю, яка б стала однією із складових процесу управління на підприємствах АПК. Ця система, по-перше, дозволить управляти якістю на всіх етапах виробництва, доробки, зберігання, реалізації та споживання продукції. По-друге, цілісна система повинна бути побудована на

принципах загальної теорії управління, для того щоб взаємопов'язувати та узгоджувати діяльність фахівців підприємств, систематично і цілеспрямовано вирішувати господарські завдання, і тим самим підвищувати ефективність усієї системи управління якістю продукції. По-третє, необхідно забезпечити об'єктивне оперативне визначення якісних параметрів, і контролю за якістю, а також ввести жорсткі штрафні економічні та адміністративні санкції за порушення відповідних вимог. По-четверте, запровадити дієві економічні стимули за поліпшення якості продукції тим виконавцям, та за ті фактори від яких залежить якість продукції на кожному етапі шляху її руху від виробника до безпосереднього споживача.

Отже, для підвищення конкурентоспроможності агропродовольчої продукції, повноцінного входження України в європейські структури необхідно сформуванню ефективно діючу систему управління якістю, привести вітчизняні національні стандарти у відповідність до стандартів ЄС. Євроінтеграційні наміри України спонукають не тільки до прийняття серйозних нововведень щодо стандартів агровиробництва високоякісної продукції в рамках правил і норм, що діють у ЄС та СОТ, але й до обов'язкового їх виконання.

Література

1. Концепція державної політики у сфері управління якістю продукції (товарів, робіт, послуг) / Розпорядження КМУ від 17 серпня 2002 р. № 447 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

2. Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо харчових продуктів” № 1602-VII від 22.07.2014 (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 41-42, ст.2024). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1602-18>

3. Перспективи розвитку вітчизняного аграрного сектору у зв'язку з підписанням Україною економічної частини Угоди про асоціацію з Європейським союзом / за ред. М.І. Пугачова. – К.: ННЦ “ІАЕ”, 2014. – 44 с.

Володимир ЗАБЧУК

Тернопільський національний економічний університет

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Головним завданням сучасних інформаційних технологій аналізу є своєчасне надання достовірної, необхідної і достатньої інформації фахівцям, експертам і керівникам для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Від точності одержуваних у процесі аналізу результатів залежить правильність та адекватність прийняття управлінських рішень, тому застосування інформаційних технологій підвищує ефективність аналітичної роботи. Роль інформаційного ресурсу в управлінні підприємством полягає не тільки в інформаційній підтримці аналізу, але і в нових можливостях управління. Слід відзначити недостатню кількість розробок щодо інформаційного забезпечення